

O serie în care Editura Sf. Nectarie își propune să ofere versiunea românească, însoțită uneori și de textul original, a lucrărilor reprezentative pentru spiritualitatea siriacă și, de asemenea, studii și monografii științifice, care introduc cititorul în universul istoric, teologic și duhovnicesc al creștinismului sirian.

*Centrul de studii filocalice „Sfântul Isaac Sirul“
Facultatea de Teologie Ortodoxă „Ilarion V. Felea“
Universitatea „Aurel Vlaicu“ din Arad*

SFÂNTUL EFREM SIRUL

POEME ALESE

EDIȚIE BILINGVĂ

STUDIU INTRODUCȚIV, TRADUCERE ȘI NOTE DE
ELENA DINU

SF. NECTARIE

CUPRINS

Studiu introductiv	IX
Bibliografie	XXXI
Notă asupra ediției	XXXVII

SFÂNTUL EFREM SIRUL
POEME ALESE

Poemul I	3
Poemul II	13
Poemul III	25
Poemul IV	33
Poemul V	39
Poemul VI	53
Poemul VII	59
Poemul VIII	67
Poemul IX	79
Poemul X	85
Poemul XI	91
Poemul XII	97
Poemul XIII	107
Poemul XIV	125
Poemul XV	135

Poemul XVI	145
Poemul XVII	163
Poemul XVIII	173
Poemul XIX	179
Poemul XX	193

ANEXE

1. Forma și textul poemelor	203
2. Indice scripturistic	211
3. Indice tematic	215

I

CITIREA CELOR DESPRE RAI

(Par. 5)

În ciclul de cincisprezece poeme despre Rai, *De Paradiso*¹, Efrem explorează într-un mod creativ diferite aspecte ale relației din *Facere* 2-3. Cu toate că tratează subiectul foarte diferit de expunerea sa din *Comentariul la Facere*, o citire a acestuia din urmă sporește înțelegerea asupra abordării mult mai poetice a textului biblic pe care o realizează în aceste *madrașe*².

La începutul poemului Efrem seamănă textul biblic cu stânca minunată care i-a însoțit pe israeliți în pustie (Ieș. 17, 6): dacă este abordat în chip convenit, textul prinde viață și din el izvorăsc „râuri de apă vie“ (1 Cor. 10, 4). Apoi Efrem descrie propria sa experiență, aceea de a fi fost purtat în Rai de verșele care îl întâmpinau, îmbrățișându-l, pe măsură ce citea cele despre Rai în *Cartea Facerii*. Fiind purtat cu duhul în Rai, el se întreabă dacă acesta este destul de încăpător pentru a-i cuprinde pe toți cei dreți (strofa 7) și află răspunsul din analogii cu elemente din *Noul Testament* (Mc. 5, 9; strofa 8) și din creație, și cu însăși inima omului (strofele 9-10). Readus fiind în lumea aceasta după ce a gustat din frumusețea Raiului, Efrem cugetă asupra paradoxului că oamenii regretă plecarea lor din această lume – asemuind-o, prin comparație, cu o temniță –, când, de fapt, moartea trebuie văzută ca o naștere din lumea aceasta în „Grădina desfătărilor“ (strofele 13-14).

حَصَلْنَا مِنْهُ وَحَدَّثْنَا مِنْهُ وَوَصَلْنَا
 حَقَّارًا وَنَحْمُ حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا
 وَكَهْ مَحْ إِهْبَسْنَا إِلا وَتَمْنَا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا
 تَعَقَّلْنَا حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا
 حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا
 مِنْهُ حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا

حَقَّارًا : لَهُدَّةٌ حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا

حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا

حَقَّارًا وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 وَوَحَدَّثْنَا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا

حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا
 حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا حَقَّارًا

- 1 Cuvântul Ziditorului am contemplat și L-am asemănat cu stâncă ce-n pustie cu poporul umbla.
Ea nu din ape în sine adunate revărsă lui șuvoaie minunate.
Apă într-însa nu se afla și mări izvorât-au din ea; ca și Cuvântul, ce din nimic, lucrurile Lui le-a zidit.

*Ieș. 17, 6;
1 Cor. 10, 4*

Refren: Fericit cel căruia i se socoti că-i vrednic Raiul Tău a-l moșteni!

- 2 A firii zidire Moise o scrisă în cartea sa, ca firea și Scriptura³ despre Ziditor mărturie să dea: firea prin folosința sa și, prin citirea ei, Scriptura. Martori ce-n tot locul ajung, în toată vremea se găsesc și totdeauna gata sunt pe cel făr' de credință a dojeni când pe Ziditorul L-ar huli!

In. 8, 17

- 3 Începutul acestei Cărți citii și bucuria mă stăpâni. Ale ei rânduri și versete [spre mine] tins-au brațele: întâiul poftit-a și mă sărută, și tovarășului său mă-nmână. Și ajungând la acel rând în care scrisă e a Raiului poveste, acesta mă săltă și mă zvârli din sânul Cărții-n sânul Raiului.

- 4 Ca pe o punte, ochiul și mintea peste rânduri trecură și într-a Raiului poveste pătrunseră-mpreună. Ochiul citea și mintea o purta, iar mintea ochiul îl odihnea de la citirea sa. Căci atunci când cartea fu citită, odihnit era ochiul, iar mintea ostenită.

كَمَنْ هُوَ أَوْ أَوْجَدَهُ وَفِي وَجْهِهِ
 أَعْيُنًا دَهْرًا قَدْ نَسِيَ هُنَا هُنَا
 كَيْسًا لِحْيَةٍ فَعَلَّ هُوَ أَوْجَدَهُ لِحْيَةً كَمَا
 عَمَلًا وَأَفْعَالًا دَهْرًا وَلَا حَالًا
 هُوَ هُوَ وَهُوَ مَا هَعْمًا مَدْرَكًا كَمَا هُوَ هُوَ
 حَالًا مَعْمًا حَبْرًا وَهُوَ مَا هُوَ وَكَمَا هُوَ هُوَ

أَمْضِ سِرًّا بِهَوَاؤِكَ قَدِيمًا وَرَوْتًا
 وَكُنْتُمْ حَقِيقَةً فَيَسِّرْ حَتْمًا
 مَهْرًا حَقِيقًا حَقِيقًا حَقِيقًا دَهْرًا
 أَمْضِ حَقِيقَةً وَأَنْعَمْ هُوَ حَقِيقًا
 أَمْضِ وَحَقِيقًا حَقِيقًا هُوَ أَمْضِ وَحَقِيقًا حَقِيقًا
 أَمْضِ وَحَقِيقًا حَقِيقًا هُوَ أَمْضِ وَحَقِيقًا حَقِيقًا

حَقِيقًا هُوَ أَوْجَدَهُ وَأَنْعَمْ هُوَ وَفِي وَجْهِهِ
 ضَمًّا حَقِيقًا حَقِيقًا وَدَهْرًا نَعِيمًا
 حَقِيقًا وَلَا حَالًا هُوَ أَمْضِ حَقِيقًا
 سِرًّا كَمَنْ هُوَ كَمَا وَدَهْرًا هُنَا
 كَيْسًا لِحْيَةٍ وَكَمَا نَعِيمًا دَهْرًا هُوَ هُوَ وَلَا تَيْسِيرًا
 أَمْضِ هُوَ وَأَنْعَمْ هُوَ وَنَعِيمًا حَقِيقًا مَعْمًا

هُنَا حَقِيقًا هُوَ سِرًّا حَقِيقًا حَقِيقًا
 سِرًّا حَقِيقًا حَقِيقًا هُوَ حَقِيقًا مَعْمًا
 حَقِيقًا وَرَوْتًا حَقِيقًا وَحَقِيقًا هُوَ أَمْضِ
 وَحَقِيقًا هُوَ وَحَقِيقًا حَقِيقًا
 وَأَنْعَمْ هُوَ حَقِيقًا هُوَ حَقِيقًا حَقِيقًا
 أَمْضِ حَقِيقًا هُوَ حَقِيقًا هُوَ حَقِيقًا حَقِيقًا

5 În acea carte aflat-am și puntea Raiului și poarta:
 trecut-am și am intrat!
 Ochiul afară s-a oprit, iar mintea înăuntru a pășit.
 Prin ceea ce nu-i scris începui a umbla:
 o limpede-nălțime, mândră, curată și aleasă era.
 Eden a numit-o Scriptura, căci pisc al fericirilor toate e ea. *Fc. 2, 8*

6 Acolo mai zării ale dreptilor corturi,
 mireme revărsând și miruri picurând,
 de roade încărcate, cu flori încununate.
 Cum omului îi fuse osteneala, astfel cortul îi era:
 unul în podoabe sărac, altul scâpărător în frumusețea sa;
 unul culoare stinsă avea, altul în slava sa strălucea.

7 Cercetat-am și aceasta: de va fi-ncăput Raiul
 pe toți cei dreپți ce-ntr-însul locuiesc.
 Despre cele nescrise am întrebat și din ceea ce-i scris am aflat:
 „Vezi pe acela-n care locuia legiune de demoni – tot soiul!
 Într-însul erau și nu se vedeau,
 Căci a lor oștire-i [de-o fire] mai fină și subțire chiar decât
 sufletul!“

*Mc. 5, 9;
 Lc. 8, 30*

8 „O-ntreagă oștire, așa, într-un trup locuia;
 de-o sută de ori mai subțiri și mai fine ca ea
 ale dreptilor trupuri vor fi când la-nviere se vor scula.
 Cu mintea se vor asemăna, care are puterea
 să se întindă, lărgindu-se, de vrea, sau să se-mpuțineze,
 strâmtorându-se ea.
 De se strâmtează, într-un loc se găsește, și-n tot locul e ea,
 de se lărgeste!“

مَجْدُ اِهْدِ اِسْتَسْلَا هَاكُفَ وَيَهْتَا
 هَاكُفَا وَرُكُفَا عُنِبَ حَسْبُ حَسَا
 هَوْدَهْ وَوَسْتَا عُنِبَ حَسْبُ حَسَا
 هَبْ عُنِبَ كَرِيهْ وَوَهَا وَهَسْبَا يَهْ كَهْ
 وَتَلْفَحْفَحْ جِهْ هَهْ هَوْبُ اَهْ كَيْ وَهَسَا
 كَبْ مَلَا مَحْ وَوَسْتَا وَهَسْبُ يَهْ كَهْفَهْ وَوَهَا

عُنِبَ اِهْدِ سَهْفَقَا وَلَا هَبْ هَلَا هَسْبُ
 جَلْجَلَا وَرِيهْ وَهْ جَهْ كَبْ كَهْ وَهَسْبُ مَحْ كَلَا
 لَا اَحْرَبْ اَمَحْ هَلَا اِهْدِ مَلَا اَحْرَبْ
 مَلَا كَلَا كَيْ وَهَسْبَا مَحْفَصَا
 بَعْضَمَ كَهْ وَوَسْتَا مَحْرُكَلَا وَلَا مَحْفَصْ
 اَهْ لَا يَهْ سَهْفَقَا بَعْضَمَ مَتَهْ مَحْفَصَهْ

مَحْفَصَا مَلَا وَهَسْبَمَا هَهْ مَحْفَصَا هَهْ وَاَهْفَهْ
 هَهْ مَلَا وَنَحْمُ مَحْ مَحْ جِهْ هَهْ وَوَهَسَا
 هَهْ اَسْبُ يَهْ وَوَهَسْبَا مَحْفَصَا وَهَسْبَهْ وَ
 قَلَا اَكَلَا اَسْبُ مَحْفَصَمَحْ
 هَهْ مَحْفَصَا اَكَلَهْ اَلَا مَحْفَصَا جِهْ هَهْ
 مَحْفَصَا وَوَهَا هَهْ هَهْ مَحْفَصَا وَوَهَسْبُ يَهْ

اِهْدِ مَحْفَصَا مَلَا مَحْفَصَمَحْ اَسْبُ وَوَهَسْبَهْ هَهْ
 كَهْ يَهْ مَحْفَصُ مَحْفَصَا وَلَا اَسْبُ كَهْ مَحْفَصَا
 كَهْ يَهْ عَنَا مَحْفَصَا وَلَا اَسْبُ كَهْ مَحْفَصَا
 لَهْ مَحْفَصَهْ مَحْفَصُ وَوَهَا وَوَهَسْبَهْ
 اَلَا مَحْفَصَا اَلَا مَحْفَصَا مَحْفَصَا
 هَهْ اَلَا مَحْفَصَا مَحْفَصَا اَسْبُ وَوَهَسْبَا

- 9 „Ascultă mai departe și ia aminte:
 făclii cu raze mii într-o singură casă pot fi.
 Miresme, zeci de mii, în al florii potir se pot găsi.
 Și chiar de se găsesc într-o strâmtoare,
 lărgime au pentru-a lor desfătare. Tot astfel e și Raiul: deși
 de cele duhovnicești e înțesat, de desfătări el este-ndestulat!“
- 10 „Și iarăși: gânduri nesfârșite locuiesc în inimă⁴, în locul cel
 mai strâmt
 și totuși acestea în largul lor sunt.
 Acolo-nghesuie nu-s, nici nu se-nghesuie.
 Cu cât mai mult, slăvitul Rai nu-ncape
 duhovniceștile fapte, ce-s atât de subțiri,
 că nici gândul nu poate s-atingă ale lor firi!“
- 11 După a mea putință dat-am slavă și mă găteam să ies, când,
 dintr-o dată,
 ‘n-adânc de Rai un glas se-auzi, ca de tunet,
 și ca de trâmbițe-ntr-o tabără un vuiet:
 glasuri strigând întreit: „Sfânt, [Sfânt, Sfânt]“.
 Astfel, că-n Rai Dumnezeuia slăvită era am aflat,
 eu pustiu⁵ socotitu-l-am, dar tunătorul glas m-a învățat!
- 12 Cu frumusețea el încântatu-m-a, cât și cu pacea sa.
 Într-însul odihnește-o frumusețe ce-i fără de prihană,
 în el sălășluiește pacea lipsită de-orice teamă.
 Fericit cel vrednic socotit de a o fi primit,
 dacă nu după dreptate, fie și după har;
 dacă nu prin ostenitoarele fapte, prin milostivire măcar!

Is. 6, 3

أَمَدًا وَقَبَّ حَنِينًا أَسْمَعُهُ وَقَبَّ مَطْلًا
 فَعَلَا هُوَ فَعَلَا بِهِ لَأَجْمَلًا وَسَقَطْنَا
 هَبَّ مَلِكًا لَهْفًا وَأَوْدًا أَمَّا وَهَدَا
 فَرِحَ كَدَّ قَاظًا سَقَطًا وَقَلَّ كَتَفًا
 تَلَقَّ وَحَدَّ أَمْتًا بِهِ أَلَاؤُ قَسَدًا هُوَ
 سَخَطًا وَحَدَّ حُصَّ مَلَا وَنَعَصَّ مَدَنًا

أَمَدًا وَأَوْ حَقًّا حُصَّ حَقَّقَمَدَةً
 حُصَّ وَنَحَّ سَعَطًا نَعَصَّ حَيَّةً نَا
 هَمَّ كَمَّ سَبَعَةً نَعَصَّ كَرَّهَ أَصَلًا
 هَمَّ أَوْ مَعَالًا حَلَلًا
 أَوْرًا بِهِ وَهَدَّ كَلَّ حُصَّ وَهَدَّ مَلَجَبًا
 مَحَّ أَصَلًا أَمَّا وَنَعَا حَمَلًا وَنَاوَدًا

أَوْ حَصَّ كَكَّ نَعَصَّ مَدَنًا وَقَبَّ مَطْلًا
 هُوَ بِهِ وَكَلَّ حَيَّةً وَأَحَقَّ كَفَّ مَطْلًا
 أَعَدَّ أَوْ مَحَّ كَنَّا حَنِينًا وَحَصَّ مَدَنًا
 كَرَّهَ هُوَ فَادَةً وَنَعَا
 هَمَّ وَأَوْ حَصَّ مَحَّ كَنَّا أَسْبَ قَبَّ مَدَنًا
 نَاوَدَةً حَسَلًا وَسَقَّ حَلِيصَةً أَمَّ

- 13 Trecând al Raiului hotar, uimirea mă învălui:
 se-ntoarse și-n urmă rămase alaiul de tămăduiri.
 La marginea pământului – maică a spinilor – când am ajuns, *Fc. 3, 18*
 dureri și suferințe de tot soiul m-au pătruns.
 Aflai că al nostru sălaș, față de [Rai], e-o temniță numai,
 Și totuși, când o părăsesc cei ce-s într-înșă-nchiși, se tânguiesc.
- 14 Iarăși, am fost uimit cum chiar și pruncii plâng, [din pânțele] ieșind.
 Ei plâng căci la lumină de la-ntunerice ies,
 și ies dintru strânsoare, afar' în lumea mare.
 Tot astfel, moartea-i lumii simbol al nașterii:
 oamenii plâng când din această lume – maica durerilor –
 se nasc în acea Grădină a desfătărilor!
- 15 De mine, Doamne-al Raiului, Tu milă ai,
 și de nu-mi e-n puțință să intru-n al Tău Rai,
 fă-mă vrednic a paște măcar dincolo de-a sa-mprejmuire, afar' .
 Masa celor cu sârg⁶ 'năuntru să se pună,
 iar roadele din a sa-ngerăditură, ca și fărâmiturile să cadă-afar', *Mt. 15, 27*
 către cei păcătoși, ca astfel dar, să vieze și ei prin al Tău har!